

การเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการ ของโรงเรียน
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

LEARNING OF STUDENTS IN THE DIGITAL AGE ACCORDING TO
YONISOMANASIKARA PRINCIPLES OF SCHOOLS UNDER,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

¹สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

²พระครูสมุทรทอง ฐิตปณฺโญ PhrakhrusamuThong Thitapanyo*

³พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano

⁴อรุณรัตน์ วิลรัตน์กุล Aroonrad Wilairadtanakun ⁵มนัสนันท์ บุญปู้ Manassanan Boonpoo

^{1, 2, 3, 4, 5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding Author E-mail: Thong.mcu@gmail.com

Article Received: February 26, 2025. Revised: April 22, 2025. Accepted: April 27, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัล 2) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการ และ 3) เพื่อประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามผู้บริหาร ครูและนักเรียนโรงเรียนนวมราช “ประชานิมิต” จำนวน 50 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัล จำนวน 15 คน การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัล (1) โรงเรียนมีการออกแบบเนื้อหาพร้อมกับผู้บริหาร ครู และตัวแทนนักเรียนด้วยการวางแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยการนำหลักการของการเรียนรู้และหลักการสอนสู่การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพของผู้เรียน ซึ่งจะต้องคำนึงถึง 3 สิ่งด้วยกัน ได้แก่ กระบวนการ สื่อ และผู้เรียน (2) การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน โดยร่วมกับครูและนักเรียนจัดกิจกรรมกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจน กำหนดบทบาทของกลุ่มและสมาชิกแต่ละคน ให้ชัดเจน และกำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน (3) การออกแบบกระบวนการสื่อสารโดยร่วมกับครูและนักเรียน กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้โดยบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการแต่ยังขาดความชัดเจนของกิจกรรม 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย การออกแบบเนื้อหา การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน และการออกแบบกระบวนการสื่อสารกิจกรรมโดยบูรณาการหลักโยนิโสมนสิการมุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ปรับความเข้าใจผิดและลดโอกาสการเกิดความขัดแย้งของนักเรียน สร้าง

ปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมที่เพิ่มขึ้น และให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการตามแผนการเรียนรู้ การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ) และ 3) ผลประเมินการเรียนรู้ของ นักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้แผนการเรียนรู้ การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ) ในภาพรวม 3 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรมทางการเรียน ด้านการออกแบบกระบวนการสื่อสาร และด้านการออกแบบเนื้อหา ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเรียนรู้, นักเรียน, ยุคดิจิทัล, โยนิโสมนสิการ

Abstract

This research article aimed to 1) study the learning process of students in the digital age, 2) develop the learning process of students in the digital age based on the principle of Yonisomanasikāra, and 3) evaluate the learning of students in the digital age based on the principle of Yonisomanasikāra in schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 1. This research was a mixed-methods study consisting of quantitative research using a questionnaire of 50 administrators, teachers, and students of Maharat “Prachanimit” School. Data were analyzed using basic statistics, namely frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research was conducted by interviewing 15 administrators, teachers, and experts in the learning process of students in the digital age. Focus group discussions were conducted with 10 qualified persons. Data were analyzed using content analysis.

The results of the research found that: 1) Learning process of students in the digital age (1) The school designed content together with administrators, teachers, and student representatives by planning the teaching and learning process based on the learning and teaching principles to the solve problems planning or increasing the efficiency of students and three things must be considered were process, media, and students. (2) Designing learning activities by co-organizing activities with teachers and students, specifying clear activities, and clearly defining the roles of the groups and each member, and defining a clear work structure. (3) Designing the communication process together with teachers and students, determining the media and learning resources by integrating the Yonisomanasikāra thinking method, but still lacking in the clarity of the activities. 2) Developing the learning process of students in the digital age according to the Yonisomanasikāra principles of schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 1, consisting of designing content, designing learning activities, and designing the communication process of activities by integrating the Yonisomanasikāra principle, aiming for learners to see the value of developing the mind for learning and living with the Yonisomanasikāra thinking method, which was the thinking of true value, false value, and the thinking of good, bad, and solutions or developing the mind according to the religion they believe in, able to solve various problems more easily, adjust

misunderstandings, and reducing the chances of conflicts among students, creating more interactions between teachers and students, students had more self-confidence, more creativity and innovation, and align with the core curriculum of the ministry of education according to the learning plan, practicing to be a good Buddhist, the subject of developing wisdom (Yonisomanasikāra), and 3) The results of the assessment of students' learning in the digital age according to the Yonisomanasikāra principles of schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area 1 using the learning plan, practice of being a good Buddhist, regarding the development of wisdom (Yonisomanasikāra), the overall of 3 aspects was found to be at a high level. All aspects were at a high level, namely, the aspect of designing learning activities, the aspect of designing communication processes, and the aspect of designing contents, respectively.

Keywords: Learning, Students, Digital Age, Yonisomanasikāra

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยให้คนพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ พัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงวัยแห่งการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถที่จะดำรงชีพอย่างมีความสุขนั้น พัฒนาการของชีวิตตั้งแต่เกิดไปจนถึงวัยแห่งการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถที่จะดำรงชีพอย่างมีความสุขนั้นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางรากฐาน สร้างสรรค์ พัฒนาความเจริญมั่งคั่งและแก้ไขปัญหาต่างๆ แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และโลก ผลการพัฒนาทำให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีการสื่อสาร และการคมนาคมเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และการเมืองการปกครอง แต่ขาดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มิได้คำนึงถึงสภาพการณ์และกระแสการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ที่มีส่วนก่อให้เกิดปัญหาที่ซับซ้อนสืบเนื่องขึ้นของชีวิต การขยายตัวในลักษณะนี้ถือว่า คนเป็นเพียงปัจจัยการผลิตโดยไม่ได้ให้ความสำคัญในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และคุณภาพของคนเท่าที่ควร วิธีการที่จะแก้ปัญหาในการพัฒนาคนวิธีหนึ่งคือการพัฒนาการศึกษา (กรองทอง อมรรัตน์วิศิษฐ์, 2542)

การจัดการศึกษาไทยที่ผ่านมานั้น ยังคงประสบปัญหาในด้านต่างๆ มากมายโดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับตัวครู ซึ่งไม่ยอมเปลี่ยนวิธีสอนยังคงปฏิบัติในลักษณะเดิม คือ มีครูเป็นศูนย์กลาง ยึดวิธีการบรรยายเป็นหลัก ไม่เอื้ออำนวยให้เด็กได้แสดงความคิดอย่างเสรี ไม่มีโอกาสฝึกตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ไม่รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เมื่อเติบโตขึ้นส่วนมากจึงเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดความรับผิดชอบ ไม่สามารถตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็น ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่สามารถปรับตัวเองให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ การแก้เฉพาะปัญหาที่เผชิญอยู่ยังไม่เป็นการเพียงพอ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, 2542) สะท้อนให้เห็นว่าระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่ผ่านมามีข้อบกพร่องรับเหตุการณ์ต่างๆ ดังกล่าวแล้วได้จึงจำเป็นต้องปรับปรุงการศึกษา

โดยการปฏิรูป ซึ่งหมายถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาทั้งระบบปรับเปลี่ยนระบบกลไกต่างๆ ภายในระบบการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพของประชากร

การปฏิรูปการศึกษามีเป้าหมายเป็นการศึกษาที่พัฒนาคุณภาพคนทั้งมวลให้มีทักษะพื้นฐาน มีความสามารถในการคิด แก้ไขปัญหา โดยการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงใกล้ตัว รู้จักศึกษา วิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหาได้ ครูต้องมีจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนบทบาทและพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็ก มุ่งให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ครูควรจะเปลี่ยนวิธีการสอนที่ให้นักเรียนจากการสัมผัสความจริงจากการกระทำกิจกรรมในห้อง จากการทำงาน จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง โดยการนำวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ มาใช้หรือที่เรียกว่านวัตกรรมทางการเรียนการสอน (นวัตกรรมทางการศึกษา) นวัตกรรมการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญอีกตัวหนึ่ง ทั้งนี้เรามักจะได้ยินเสมอว่า ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาหลักสูตรจะกำหนดให้เลืดยังไงก็ได้ ไม่สำคัญเท่าพฤติกรรมของครูซึ่งเป็น ผู้ปฏิบัติ (กรองทอง อมรรัตนวิศิษฐ์, 2542)

พุทธวิธีในการสอนสอดแทรกภารกิจสำคัญของการศึกษาก็คือการฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจให้ข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลายมีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องปฏิบัติ และจัดการกับสิ่งทั้งหลายตามที่ควรจะเป็นเพื่อให้เกิดเป็นประโยชน์ตน คือ ความมีชีวิตอยู่อย่างสำเร็จผลดี ที่สุด มีจิตใจเป็นอิสระ มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ และประโยชน์ผู้อื่นคือสามารถช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2552)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ในส่วนของสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในหมวด 2 มาตรา 10 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้อง จัดการให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งหมายความว่าคนไทยทุกคนต้องได้รับศึกษาขั้น พื้นฐานอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการศึกษาของชาติและจะมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) ดังนั้น โรงเรียนจึงมีหน้าที่พัฒนาทรัพยากรคือนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด ชุมชนหรือสังคมจะเกิดหรือตายอยู่ที่ คุณภาพของนักเรียนที่จะเติบโตเป็นสมาชิกของสังคมในอนาคต นักเรียน ในฐานะทรัพยากรมีลักษณะแตกต่างจากทรัพยากรอื่นตรงที่ว่านักเรียนจะเติบโตเป็นผู้ผลิตและใช้ทรัพยากรในรูปแบบอื่น โรงเรียนจึงต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพนักเรียนจะเป็น ทรัพยากรที่มีค่าได้ต่อเมื่อนักเรียนมีคุณภาพ โรงเรียนจึงมีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทั้งความรู้เจตคติ และทักษะความชำนาญประสบการณ์ภายในโรงเรียนซึ่งหมายถึงกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และบริหารที่ทางโรงเรียนจัดให้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรม (ประภา ศรีสีหอำไพ, 2535)

จากข้อความที่ศึกษามาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเรียนรู้นักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลัก โยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาอยุธยา เขต 1 เพื่อหาแนวทางพัฒนาวิธีการสอนการคิด ตามอูบายมนสิการ (คิดถูกวิธี) ปถมนสิการ (คิดมีระเบียบ) การณมนสิการ (คิดมีเหตุผล) อุปาทมนสิการ (คิดให้เกิดกุศล) คิดสาวจากเหตุและผลในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี 1) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 3) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน 4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 5) แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ

ขั้นตอนที่ 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 50 คนที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้แผนการเรียนรู้การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ) ของโรงเรียนนพาราชา ประชาณิมิต เลขที่ 60/10 หมู่ที่ 2 ตำบลหัวไผ่ อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา 1) การสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหาร ครู และผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการจำนวน 15 คน โดยกำหนดเกณฑ์คือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษาและเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติ 2) สอนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจำนวน 10 รูป/คนของกลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร

ก. การวิจัยเชิงคุณภาพ

1) แบบสัมภาษณ์ (1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อทำงานวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา (2) ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 15 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์บันทึกภาพประกอบการสัมภาษณ์ (3) ดำเนินการศึกษาจากภาคสนาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2) การสอนทนากลุ่ม (1) ขั้นตอนการเตรียมการ ประกอบด้วย การกำหนดวันการสนทนากลุ่ม การจัดทำกำหนดการสนทนากลุ่มการประชุม ณ ห้องประชุม C 510 อาคารเรียนรวมโซน C ชั้น 5 มจร. วังน้อย พระนครศรีอยุธยา การจัดทำหนังสือเชิญประธานพร้อมคำกล่าวเปิด และคำกล่าวรายงานต่อประธาน

การประสานงานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยแบบคำถาม สำหรับการสนทนากลุ่ม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย (2) ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยการ นำเสนอข้อมูลร่างการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาอยุธยา เขต 1 การดำเนินการสนทนากลุ่ม การจัดบันทึกรายละเอียดการสนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะ การบันทึกเสียงโดยใช้อุปกรณ์ การบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง และการถอดเทปและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข. การวิจัยเชิงปริมาณ

1) แบบสอบถาม (1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามผ่าน application line ส่วนตัวในการเก็บข้อมูล เพื่อทำงานวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบ (2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่าน application line ส่วนตัว พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจำนวน 50 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบ (3) ดำเนินการศึกษาจากภาคสนาม (Field Studies) ติดตามเก็บแบบสอบถามคืน การเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงถูกต้องมากที่สุดและนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาครั้งแรกมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป (4) ติดตามประสานงานไปยังโรงเรียนที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. การวิจัยเชิงคุณภาพ 1) แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนในยุคดิจิทัล และกระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการ 2) การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลการสนทนากลุ่ม

ข. การวิจัยเชิงปริมาณ 1) แบบสอบถาม(1) เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อด้วยการลงรหัสคำตอบในแต่ละข้อ ให้เป็นตัวเลขประจำแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป (2) นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วกรอกลงในแบบฟอร์มการลงรหัสทั่วไป ซึ่งเป็นการเตรียมข้อมูล เพื่อส่งไปบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (3) การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาอยุธยา เขต 1 ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.1 โรงเรียนมีการออกแบบเนื้อหาพร้อมทั้งผู้บริหาร ครู และตัวแทนนักเรียนด้วยการวางแผน กระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยการนำหลักการของการเรียนรู้ (Learning) และหลักการสอน (Instruction) สู่วางแผน (Planning) เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพของผู้เรียน (Learner) ซึ่งจะต้องคำนึงถึง 3 สิ่งด้วยกัน ได้แก่ กระบวนการ (Method) สื่อ (Media) และผู้เรียน (Learner)

1.2 การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน โดยร่วมกับครูและนักเรียนจัดกิจกรรมกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจน กำหนดบทบาทของกลุ่มและสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน และกำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน

1.3 การออกแบบกระบวนการสื่อสารโดยร่วมกับครูและนักเรียน กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้โดยบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการแต่ยังขาดความชัดเจนของกิจกรรม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวนซึ่งเป็นกิจกรรมบูรณาการหลักโยนิโสมนสิการเป็นการคิดของบุคคลที่ต้องมีสติปัญญาเป็นตัวกำกับ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถคิดเป็น วิเคราะห์เป็น โดยคิดและวิเคราะห์ได้อย่างถูกวิธี มีระบบ มีระเบียบ ต่อเนื่องจากเหตุสู่ผล เชื่อมโยงกันภายใต้พื้นฐานของคุณธรรมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ และการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ และให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการดังนี้

แผนการเรียนรู้ การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ)หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ) ประกอบด้วย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2. ตัวชี้วัด เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

3. สาระสำคัญ การใช้วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม วิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกในการดำเนินชีวิตนั้น ย่อมส่งผลดีต่อการตัดสินใจกระทำการต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

4. สาระการเรียนรู้ โยนิโสมนสิการ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม วิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออก

5. จุดประสงค์การเรียนรู้ ได้แก่ 1) อธิบายความหมายของวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกได้ 2) วิเคราะห์ผลการคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออก และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

6. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ 1) มีวินัย 2) ใฝ่เรียนรู้ 3) มุ่งมั่นในการทำงาน

8. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง ได้แก่

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ครูนำตัวอย่างข่าวบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ มาเล่าให้นักเรียนฟัง แล้วครูชี้แนะให้นักเรียนเข้าใจว่า บุคคลดังกล่าวประสบความสำเร็จได้เนื่องจากพัฒนาปัญญา

ซึ่งสามารถทำได้ 3 ทาง คือ 1) สุตมยปัญญา : ปัญญาเกิดจากการฟัง 2) จินตามยปัญญา : ปัญญาเกิดจากการคิด 3) ภวานามยปัญญา : ปัญญาเกิดจากการลงมือทำ

ขั้นที่ 2 สอนได้แก่ 1) แสวงหาความรู้ นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-7 คน ตามความสมัครใจ แล้วให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้จากใบความรู้ เรื่องวิธีคิดตามแนวพุทธธรรม : วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ และจากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุดและแหล่งข้อมูลสารสนเทศ จากนั้นบันทึกความรู้ที่ได้จากการศึกษาลงในแบบบันทึกการอ่าน 2) ค้นพบความรู้/สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ สมาชิกแต่ละกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และการคิดแบบคุณ โทษ และทางออกในประเด็น ความหมาย ตัวอย่างวิธีคิด ประโยชน์และความสำคัญของการนำไปประยุกต์ใช้ 3) วิเคราะห์และประเมินค่าความรู้ ได้แก่ สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์และประเมินค่าความรู้ตามหัวข้อที่กำหนดในใบงานที่ 7.1 เรื่อง วิธีคิดตามแนวพุทธธรรม ครูเฉลยคำตอบในใบงานที่ 7.1 ให้แต่ละคนตรวจสอบคำตอบของตนเองตามที่ครูเฉลย 4) พิสูจน์ความรู้หรือปฏิบัติ ได้แก่ 1) ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนนำความรู้เกี่ยวกับการคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และการคิดแบบคุณ โทษ และทางออกไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน 2) ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิมผลัดกันเล่าประสบการณ์ในชีวิตของตนเองที่เคยตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความสอดคล้องกับการคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และการคิดแบบคุณ โทษ และทางออก พร้อมกับบอกผลดีที่เกิดขึ้นต่อตนเอง 3) สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปประสบการณ์ของนักเรียนในข้อ 2 แล้วบันทึกลงในใบงานที่ 7.2 เรื่อง รู้จักคิด ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 7.2 หน้าชั้นเรียน ครูตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 3 สรุป นักเรียนและครูช่วยกันสรุปคุณค่าและประโยชน์ของการรู้จักคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และการคิดแบบคุณ โทษ และทางออก

9. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.1 หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ใบความรู้ เรื่อง วิธีคิดตามแนวพุทธธรรม : วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ตัวอย่างข่าว ใบงานที่ 7.1 เรื่อง วิธีคิดตามแนวพุทธธรรม ใบงานที่ 7.2 เรื่อง รู้จักคิด ห้องสมุด แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

10. การวัดและประเมิน ได้แก่ ใบงานที่ 7.1 ใบงานที่ 7.2 แบบบันทึกการอ่าน แบบประเมินการนำเสนอผลงาน แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 และแบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนในการบริหารจัดการและเจริญปัญญา

3. ผลประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากและมีรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรมทางการเรียน ด้านการออกแบบกระบวนการสื่อสาร และด้านการออกแบบเนื้อหา ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า 1) โรงเรียนมีการออกแบบเนื้อหาพร้อมกับผู้บริหาร ครู และตัวแทนนักเรียน ด้วยการวางแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยการนำหลักการของการเรียนรู้และหลักการสอนสู่การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพของผู้เรียน ซึ่งจะต้องคำนึงถึง 3 สิ่งด้วยกัน ได้แก่ กระบวนการ

สื่อ และผู้เรียน เป็นเพราะว่า การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู และตัวแทนนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหาและการวางแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญอย่างยิ่ง การทำงานร่วมกันนี้จะช่วยให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมถึงการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างตรงจุด การคำนึงถึง กระบวนการ สื่อ และผู้เรียน ในการวางแผน แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน โดยร่วมกับครูและนักเรียนจัดกิจกรรมกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจน กำหนดบทบาทของกลุ่มและสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน และกำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะการออกแบบกิจกรรมที่เน้นความชัดเจน การร่วมกับครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมทางการเรียนที่มีการกำหนดเป้าหมาย บทบาทของกลุ่มและสมาชิก โครงสร้างของงานที่ชัดเจน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ การที่นักเรียนทราบถึงสิ่งที่ต้องทำและบทบาทของตนเอง จะช่วยลดความสับสนและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่ม และ 3) การออกแบบกระบวนการสื่อสารโดยร่วมกับครูและนักเรียน กำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้โดยบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโนมนิการแต่ยังขาดความชัดเจนของกิจกรรม ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะการบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโนมนิการในการออกแบบสื่อและการเรียนรู้ การนำวิธีคิดแบบโยนิโนมนิการมาบูรณาการในการกำหนดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ถือเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งและรอบด้าน การพิจารณาปัญหาหรือเนื้อหาจากหลากหลายมุมมองจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนในยุคดิจิทัล จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนพมาศ ปลัดทอง (2562) ที่พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ออกแบบกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้แบ่งออกเป็น 6 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง และมีระยะถอดความช่วยเหลือ 4 สัปดาห์ 2) ผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้พบว่า (1) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง B) มีการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองรายด้าน ในระยะหลังทดลองเสร็จสิ้นทันทีไม่แตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่มควบคุม C) (2) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนที่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ ร่วมกับผู้ช่วยสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิคนั่งร้านเสริมการเรียนรู้ (กลุ่มทดลอง A) มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านพฤติกรรมสูงกว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยไม่ใช้เทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (กลุ่ม ควบคุม C) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของมณฑา ชุ่มสุคนธ์ (2557) ที่พบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี ลักษณะเป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidiscipline) และดำเนินกระบวนการวิจัยแบบ Deming Cycle มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) โดยผู้สอนใน 2 รายวิชาร่วมกันกำหนดหัวข้อ ความคิด รวบรวม เนื้อหา ปัญหา และเกณฑ์การตัดสิน จัดทำ แผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ขั้นที่ 2 การลงมือทำ (Do) โดยพัฒนาแผนและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการนำไปทดลองใช้จัดการเรียนการสอน ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ท การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนา ขั้นที่ 4 การปฏิบัติ (Action) ผู้สอนร่วมกันพิจารณาข้อบกพร่องที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขและวางแผนในการดำเนินการในครั้งต่อไป

2. ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย การออกแบบเนื้อหา การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน และการออกแบบกระบวนการสื่อสารกิจกรรมโดยบูรณาการหลักโยนิโสมนสิการมุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ปรับความเข้าใจผิดและลดโอกาสการเกิดความขัดแย้งของนักเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่เพิ่มขึ้น และให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการตามแผนการเรียนรู้ การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ) จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไพรัช ธรรมทีโป (2560) ที่พบว่า การบูรณาการโยนิโสมนสิการสู่การศึกษาไทยเพื่อพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ คือ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการจัดการศึกษาคือคุณภาพของผู้เรียนหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วไม่มีคุณภาพที่ดีพอ ปัญหานี้มีความเกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง เช่น ระบบครอบครัว ระบบการศึกษา สภาพสถานศึกษา คุณภาพของครู และหลักสูตร เมื่อได้แก้ปัญหาดังกล่าวแล้วย่อมได้ผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งคือการรู้จักคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถมีคุณสมบัติเช่นนี้ได้โดยการบูรณาการวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเข้ากับระบบการศึกษาไทยและให้สถาบันการศึกษา สังคมและครอบครัว ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนฝึกใช้วิธีคิดดังกล่าวจนเกิดความชำนาญในวิถีชีวิตซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขตลอดไป และสอดคล้องกับการวิจัยของสังเวียน จรเกษ และนิลมณี พิทักษ์ (2556) ที่พบว่า รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีวงจรการปฏิบัติการวิจัย 3 วงจร คือวงจรการปฏิบัติที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4 วงจรการปฏิบัติที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8 วงจรการปฏิบัติที่ 3 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9-12 หลังจากทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นลงในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ได้ทำการทดสอบย่อยเพื่อประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

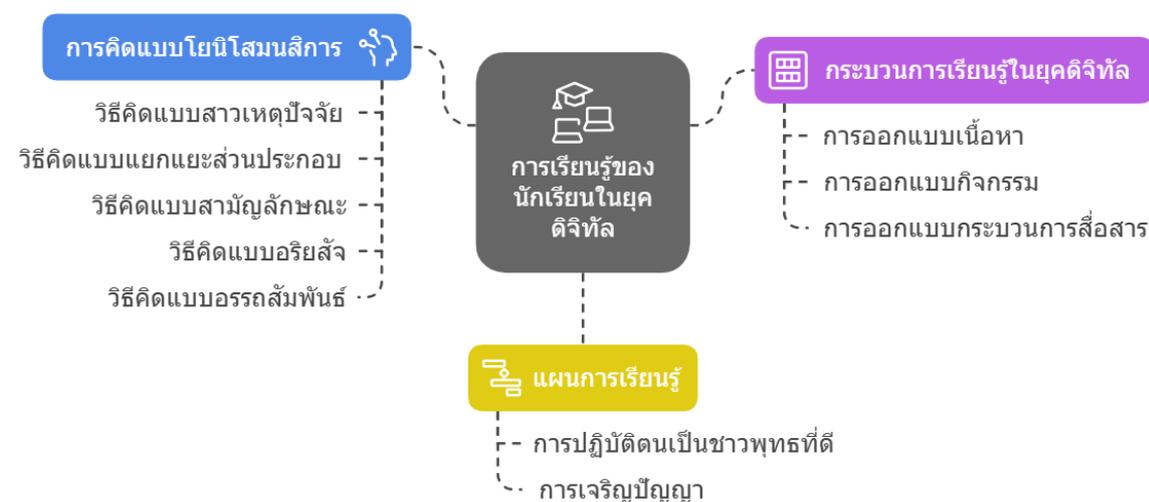
3. ผลประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้แผนการเรียนรู้ การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ) ในภาพรวม 3 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการออกแบบกิจกรรมทางการเรียน ด้านการออกแบบกระบวนการสื่อสาร และด้านการออกแบบเนื้อหาตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของศุภกาญจน์ วิชาชาติ (2558) ที่พบว่า การประยุกต์หลักโยนิโสมนสิการในการแก้ไขปัญหาการเรียนนั้นจะต้องใช้วิธีคิดที่สอดคล้องกับตัวปัญหาจึงจะเกิดประสิทธิผล เช่น การประยุกต์หลักโยนิโสมนสิการด้านเจตคติเชิงลบในการเรียนนั้นนักศึกษาต้องวางท่าทีที่ถูกต้องต่อเจตคติเชิงลบในการเรียน โดยวางกรอบวิธีคิดตามกิจในอริยสัจ 4 แล้วปฏิบัติตามลำดับวิธีคิด โดยเริ่มตั้งแต่วิธีคิดแบบวิภาษวาท วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม วิธีคิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก และวิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ ตามลำดับ เมื่อปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวแล้ว นักศึกษาสามารถเปลี่ยนสาเหตุของปัญหาการเรียนด้านเจตคติเชิงลบในการเรียน เป็นเจตคติเชิงบวกในการเรียนได้อย่างแน่นอน และสอดคล้องกับการวิจัยของจิราวรรณ เกิดผล (2554) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมคิดยามเช้า (Morning Thinking Activity) มีรูปแบบการคิดระดับสูง เป็นลักษณะการคิดในด้านดี (Positive Thinking) เป็นการคิดวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) เป็นการคิดตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการคิด

แก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) เป็นการคิดแบบอภิปัญญา (Meta cognition) และเป็นการคิดแบบญาณปัญญา (Intuitive Thinking) และการวัดความสามารถด้านการคิดของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 หลังการจัดกิจกรรมคิดยามเช้า ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดตัดสินใจ (Decision Making) มีความสามารถด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) มีความสามารถด้านการคิดในด้านดี (Positive Thinking) มีความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ (Critical Thinking) มีความสามารถด้านการคิด อภิปัญญา (Meta cognition) มีความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) และมีความสามารถด้านการคิดแบบญาณปัญญา (Intuitive Thinking) ค่าเฉลี่ยความสามารถของการคิด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นกระบวนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยการออกแบบเนื้อหา การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน และ การออกแบบกระบวนการสื่อสารกิจกรรมโดยบูรณาการหลักโยนิโสมนสิการมุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ปรับความเข้าใจผิดและลดโอกาสการเกิดความขัดแย้งของนักเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่เพิ่มขึ้น และให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการตามแผนการเรียนรู้ การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เรื่อง การเจริญปัญญา (โยนิโสมนสิการ) ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการเรียนรู้ 2) ตัวชี้วัด 3) สาระสำคัญ 4) สาระการเรียนรู้ โยนิโสมนสิการ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 10) การวัดและประเมินสรุปดังภาพที่ 1

การเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัยได้การเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นกระบวนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยการออกแบบเนื้อหา การออกแบบกิจกรรมทางการเรียน และการออกแบบกระบวนการสื่อสารกิจกรรมโดยบูรณาการหลักโยนิโสมนสิการมุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการตามแผนการเรียนรู้ที่บรยาวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมรวมถึงรายวิชาอื่นๆ

1.2 จากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้วยกิจกรรมการส่งเสริมวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ โทษ และทางออกหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ปรับความเข้าใจผิดและลดโอกาสการเกิดความขัดแย้งของนักเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้นระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนเกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรขยายสู่กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาอื่นๆ ให้มากขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอนและบูรณาการกระบวนการคิดด้วยหลักโยนิโสมนสิการในชีวิตประจำวันได้

2.2 ควรเผยแพร่กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการผ่านกิจกรรมลงมือปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ พัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.3 ควรศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลตามหลักโยนิโสมนสิการขยายสู่โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศมุ่งให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

เอกสารอ้างอิง

กรองทอง อมรรัตน์วิศิษฐ์. (2542). การใช้นวัตกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนจักรคำคณาทร. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราวรรณ เกิดผล. (2554). การพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน ด้วยกิจกรรมคิดยามเช้า (Morning Thinking Activity) โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นพมาศ ปลัดทอง. (2562). การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภา ศรีสีหอำไพ. (2535). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2552). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาไพรีชน ธมฺมทีโป. (2560). การบูรณาการโยนิโสมนสิการสู่การศึกษาไทยเพื่อพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1. (19 สิงหาคม 2542).
- มณฑา ชุ่มสุคนธ์. (2557). การพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาของสาขาวิชาสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(1), 423-435.
- ศุภกาญจน์ วิชาชาติ. (2558). การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการในการแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 4(1), 34-35.
- สังเวียน จรเกษ และนิลมณี พิทักษ์. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.